

Smaak van woorden

Wat we denken staat niet los van hoe we denken, van de taal waarin we dat denken inkleden. Om woorden te vinden die een afdruk achterlaten, taal die kan 'kerven', moet je gevoel ontwikkelen voor de vorm waarin een gedachte zich presenteert, de dramaturgie van een idee, de smaak van een woord. Neem een willekeurig begrip, bijvoorbeeld 'eigenbelang'. Het heeft een vertrouwde klank, maar ook een sleetse jas. Hoe geef je het presentie, een oorspronkelijk geluid, een verrassend timbre? Dit is hoe Emil Cioran het doet:

Eigenliefde valt ons licht, ze komt voort uit het instinct tot zelfbehoud; zelfs dieren zouden haar kennen als ze een tikkeltje geperverteerd waren. Zelfhaat is moeilijker, daarin blinkt alleen de mens uit. Nadat zelfhaat de mens had verjaagd uit het paradijs, deed ze haar best om de kloof te vergroten die de mens van de wereld scheidt, om de mens wakker te houden in de tussenruimte, in de leegte die de momenten van elkaar isoleert. Uit zelfhaat komt bewustzijn voort, zelfhaat moet dus worden beschouwd als het beginpunt van het verschijnsel mens. Ik haat mezelf: ik ben een mens; ik haat mezelf volstrekt: ik ben volstrekt mens. Bewustzijn van jezelf, betekent innerlijk gespleten zijn, betekent jezelf haten. Deze haat knaagt aan onze wortels, maar ze levert ook sap aan de boom van kennis.

Cioran is een sombere denker met een scherpe pen. Hij keert de zaak om: eigenbelang, eigenliefde, daar is niets moeilijks aan. Maar zelfhaat, dat is moeilijker, en tevens het begin van alle kennis. Wij blijven achter in verwondering: wat bedoelt hij? Hoezo blinkt de mens uit in zelfhaat? Hangen zelfhaat en bewustzijn inderdaad samen? Het is de nieuwe jas, de onverwachte smaak, die je doen nadenken over het begrip.

Stappen

1. Kies een kwestie die allen aan het hart gaat. Inventariseer welke woorden de kwestie associatief oproept. Noteer deze schematisch, bijvoorbeeld in de vorm van een spinnenwiel of begrippennetwerk.
2. Welke vijf woorden spreken je het meest aan, welke karakteriseren het beste waar het bij deze kwestie om draait?
3. Zoek ook enkele woorden die in jouw ogen misplaatst zijn, de kwestie uit het lood slaan of het nadenken op een dwaalspoor zetten.
4. Lees de woorden voor aan elkaar, eerst de woorden die treffen, dan de woorden die niet passen.
5. Noteer woorden die je aan je eigen selectie van treffende woorden wilt toevoegen.
6. Kies vervolgens twee of drie woorden uit waarmee je een kervende uitspraak over de kwestie gaat formuleren (zoals Cioran aan het einde van het citaat in twee zinnen de kwestie op scherp stelt: "Bewustzijn van je zelf betekent innerlijk gespleten zijn,

Het Nieuwe Trivium B.V. - filosoferen in organisaties

betekent je zelf haten. Deze haat knaagt aan onze wortels, maar ze levert ook sap aan de boom van kennis”).

7. Lees de uitspraken aan elkaar voor. Proef ze, proef de woorden, welke hebben smaak?

Literatuur

Emil Cioran, *Bestaan als verleiding* [1956; uit het Frans vertaald door Maarten van Buuren]. Groningen, Historische Uitgeverij 2002. Cornelis Verhoeven, *Dierbare woorden*. Budel, Damon 2002.

